

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

EHYT ry kannattaa lisäystä vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työelämäosallisuuden lisäämiseksi. EHYT tahtoo kuitenkin kiinnittää huomiota, että vammaan tai sairauteen liittyvät asiat ovat arkaluontoisia asioita, joissa tulee ottaa huomioon tarkkaan tietosuojalainsäädäntö sekä tietojen siirtämisen käytänteet.

EHYT pitää myös hyvänä, että pykälään lisätään mahdollisia tukipalveluita työllistettävälle. Työttömyys on hyvin yksilöllinen asia, johon voi liittyä monenlaisia tarpeita ja syitä.

EHYT näkee, että työllisyyspolitiikassa tulee ottaa huomioon työn sosiaaliset vaikutukset. Tutkimusten mukaan työssä oleminen on suojaava tekijä siihen, ettei päihdeongelma synny tai pahene. EHYT muistuttaa, että työpaikan päihdeohjelma on vaikuttava tapa ehkäistä päihdeongelmia työpaikoilla. EHYT esittää, että palkkatuen edellytykseksi lisättäisiin, että työnantajalla on olemassa ajantasainen päihdeohjelma. Tämä ennalta ehkäisisi ihmisten tippumista työttömyyteen päihteiden käytön takia ja toisaalta varmistaisi, että työnantajalla olisi selkeät ohjeistukset kuinka päihteiden käyttöön puututaan työyhteisössä.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Lähtökohtaisesti palkkatuetun työn ulkopuolelle rajattaisiin 25–49-vuotiaat toisen asteen suorittaneet henkilöt, jotka ovat olleet ansiotyössä kuuden edeltävän kuukauden aikana. Näillä henkilöillä on ajateltu alustavasti olevan paremmat mahdollisuudet työllistyä ilman palkkatukea. EHYT huomauttaa työttömällä henkilöllä voi olla monia esteitä työllistymiseensä, vaikka lähtökohtaisesti tarkastellen henkilön työllistymisen voisi olettaa olevan melko helppoa. Esimerkiksi päihdeongelman takia työttömyyteen ajautuneen ihmisen palaaminen työhön voi olla hankalaa ja työttömyys lisää päihteiden riskikäyttöä.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

EHYT ry ei kannata, ettei palkkatukea voitaisi myöntää samalle henkilölle uudestaan samaan työyhteisöön. Erityisesti pitkäaikaistyöttömille voi olla hyvin kuormittavaa, kun työyhteisö vaihtuu usein. Työttömyyden syyt ovat monet, joten monille alle vuoden työsuhte ei riitä vahvistamaan tarvittavia sosiaalisia ja muita työelämän vaatimia taitoja. EHYT pitää tärkeänä, että tuetut työsuhteet erityisesti pitkäaikaistyöttömällä ikään sitomatta ovat tarpeeksi pitkiä turvallisessa työyhteisössä, jotta työllistyminen vapaille työmarkkinoille on aidosti mahdollista. EHYT ei näe tarkoituksen mukana sitoa te-viranomaisten käsiä, kun pohditaan työttömän tilanteen kannalta parasta ratkaisua työllistymispolun tukemiseksi.

EHYT ry pitää hyvänä joustoa tuotannollisista ja taloudellisista syistä irtisanomisen edellytykseen.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

EHYT ry haluaa nostaa huomiona, että sivukulujen ja lomarahan poistaminen korvattavista kuluista nostaa työllistämistä aiheutuvia kuluja yhteisölle. Erityisesti yleishyödyllisten yhdistysten ei ole mahdollista palkata palkkatuella ilman että sivukuluja korvataan. EHYT pitää tärkeänä, että yhdistykset voivat jatkossakin kattaa sivukulut palkkatuella tai kompensoidulla korkeammalla palkkatuella.

EHYT nostaa esiin, että työnantajalle tulee myös paljon vapaaehtoisia sivukuluja työllistämisestä. Tällaisia ovat mm. työterveyshuolta, joka vaihtelee huomattavasti eri työnantajien välillä. Nämä vaikuttavat myös henkilön palkkaamiseen eikä niitä kompensoida palkkatuella.

EHYTin kohtaamia ihmisiä, kuten esimerkiksi päihde- ja mielenterveysongelmia kokevia, ole helppo työllistää yrityksiin edes palkkatuella. Paljon tukea työllistymiseen ja siirtymiin tarvitsevien ihmisten kohdalla on suuri vaara, että tukijakso päättyy liian varhain, eikä jakson aikana henkilön toimintakyky ja työllistymisedellytykset vahvistu riittävästi. On myös huomioitava, että jatkuva uuden palkkatuetun työn etsiminen ja perehtyminen aina uuteen työyhteisöön ja työtehtäviin vaatii voimavaroja, jotka näillä henkilöillä, joilla on vajeita joko työelämätaidoissa, ammatillisessa osaamisessa tai muissa työn tekemiseen vaikuttavissa tekijöissä, on lähtökohtaisesti muita heikommat.

EHYT pitää kannatettavana uudistuksena sitä, että palkkatukijakso voidaan myöntää heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä. Emme voi kuitenkaan kannattaa sitä, että palkkatukea voidaan myöntää vain toiselle työnantajalle. Tämä ei mitenkään vastaa palkkatuella työllistyvän henkilön etua, eikä myöskään lisää työnantajien kiinnostusta hyödyntää palkkatukea. Rekrytointiprosessi ja perehdytys vaatii riittäviä resursseja, jotka erityisesti pienissä yrityksissä ovat vähäiset. On erittäin todennäköistä, etteivät jatkuvat lyhytkestoiset rekrytoinnit edes palkkatuella, johon sisältyy myös paljon byrokratia ja työtä, houkuta.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista
- Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen
- Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista

EHYT ei kannata tuen keston lyhentämistä 5 tai 10 kuukauteen. Lyhyet työsuhteet aiheuttavat enemmän hallinnollista työtä eivätkä palvele työllistettyjen osaamisen kehittymistä. Kannustavuuden sijaan työnhakijat päätyvät toimeentulo- sekä työmarkkinatuen piiriin entistä nopeammin. Lisäksi mahdollinen palkkatukijaksojen lyhentäminen ei edistä heikossa työmarkkina- asemassa olevien työllistymistä, sillä työnhakijan kannalta 5kk jakso ei motivoi palkkatukityöhön, mikäli muutos 'rikkoo' henkilön taloudellisen kokonaistilanteen. Uudistus ei poista kannustinloukkua, vaikka kannustavuus on uudistuksen keskeisiä tavoitteita. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien osalta 5-10 kuukauden jakso on äärimmäisen lyhyt, jotta henkilö voi saada aidon rutiinin työntekoon. EHYT muistuttaa, että työ voi lisätä ihmisen hallinnan tunnetta elämään ja sitä kautta edistää henkilön työllistymistä pidemmällä aikavälillä.

EHYT huomauttaa, että lyhyemmät jaksot lisäävät byrokratiaa, kun päätöksiä täytyy tehdä enemmän.

Palkkatuen uudelleen myöntäminen heti palkkatukijakson jälkeen on kannatettava. EHYT esittää, että palkkatukea voitaisiin myöntää samalla työnantajalle uudestaan. EHYT näkee, että työnantajan vaihtuminen lisää byrokratiaa ja on työttömän turhaa pompottelua, mikäli henkilö on viihtynyt työyhteisössä. Henkilön kehittymistä voidaan edistää esimerkiksi työtehtäviä vaihtamalla tai kehittämällä työyhteisön sisällä.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

EHYT kannattaa palkkatuen lisäämistä alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen. EHYT kuitenkin muistuttaa, että tukimuodot tulee olla kunnossa työnantajalla, jotta alentunut työkyky osataan huomioida. Esimerkiksi päihteiden käytön puheeksi otto ja päihdeohjelma ovat tutkitusti tehokkaita tukimuotoja, joilla voidaan vaikuttaa henkilön työkykyyn. EHYT näkee, että Työterveyslain §11 mukainen päihdeohjelma tulisi sisällyttää palkkatuen ehtoihin.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiontukisääntelyn ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

EHYT pitää tärkeänä, että 100 prosentin palkkatuki yhdistyksille säilyy myös tulevaisuudessa. EHYT kannattaa työnantajasivukulujen laskennallista kerrointa, mutta näkee, että kertoimessa tulisi huomioida myös vapaaehtoiset sivukuluja, jotka ovat määritelty työehtosopimuksissa sekä työvälinehankintoihin liittyviä kuluja. Lisäksi kertoimessa tulisi huomioida lomarahasta syntyvät kulut sekä yllättävät esimerkiksi sairastumisesta aiheutuvat lomapäivien maksaminen rahana. Tämä helpottaisi erityisesti pienten yhdistysten mahdollisuuksia palkata ihmisiä palkkatuen avulla. Jo tällä hetkellä palkkatuella palkkaamiseen liittyy merkittävä riski, koska se ei kata kaikkia kuluja.

EHYT ei kannata palkkatuen maksimiajan rajaamista 10 kuukauden pituiseksi, koska monelle pitkäaikaistyöttömälle on kuormittavaa vaihtaa työpaikkaa ja perehtyä uuteen työyhteisöön. Yhdistysten kannalta lyhyt maksimiaika ja rajaus yhteen työsuhteeseen samassa yhdistyksessä tulee

lisäämään hallinnollista taakkaa ja erityisesti pienillä paikkakunnilla työvoimapulaan, koska työttömiä on alueella vähän. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistettävien osalta tämä todennäköisesti tulee tarkoittamaan henkilöiden ajautumista toimeentulotuen piiriin. EHYT näkee, että uudistus voi vaikeuttaa työllistymistä eli toimia tavoitetta vastaan.

EHYT muistuttaa, että yhdistyksien työllistämisellä on työvoimapolitiittisten vaikutusten lisäksi suuret sosiaali- ja terveystaloudelliset vaikutukset. Moni pitkäaikaistyötön saa yhdistyksen kautta tehdyn palkkatukijakson aikana kokemuksen osallisuudesta yhteiskuntaa, mahdollisuuden auttaa toisia ihmisiä sekä rutiinin omaan arkeen. Vaikka henkilö ei heti työllisty vapaille markkinoille, niin hän voi lopettaa päihteiden käytön tai saada apuja elämänhallintaan. Näitä asioita tulisi arvioida ja ottaa huomioon lainsäädäntöä tehdessä. EHYT korostaa, että muutosvaiheet ovat usein niitä, joissa ihminen saattaa tippua yhteiskunnan keltasta ja ajautua syrjään. EHYT huomauttaa, että muutokset yhdistysten saamassa palkkatuessa heijastuvat suoraan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden tilanteeseen.

EHYT esittää, että palkkatuki nostetaan 12 kuukauteen kerrallaan ja harkinnan mukaan henkilölle voidaan myöntää 6-12 kuukautta lisää palkkatukea samassa yhteisössä. Tällä tavalla pitkään työvoiman ulkopuolella olleet saadaan pidettyä pidempään mukana eikä heitetä hukkaan sitä mahdollisuutta, että henkilö on saatu kiinnittymään johonkin yhteisöön.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Ei lausuttavaa.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

EHYT huomauttaa, että erityisesti pienille yhdistyksille palkkatuella työllistäminen on haastavaa, jos työllistetty on ainoa työntekijä. Tuella palkatun siirtämisessä tulee selkeyttää tilanteet, jotta liittomuotoinen järjestö voi hoitaa jäsen yhdistystensä palkkatukiasioita keskitetysti ilman suurta byrokratiaa. Etuna tässä on, että hallinnon resurssit voidaan keskittää ja sitä kautta saadaan säästöjä.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- Tuki on uusi
- Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.
- Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.
- Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.

EHYT pitää tärkeänä 55 vuotta täyttäneiden lisäämistä työllistämistuen piiriin. EHYT esittää, että uuden kohderyhmän lisääminen palkkatukien piiriin huomioidaan myös määrärahasa, jota käytetään palkkatukien maksuun.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)
- Työllisyyspoliittinen-avustus (säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)
- Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen

Ei lausuttavaa.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Ei lausuttavaa.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.

Ei lausuttavaa.

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- a. Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- b. Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- c. Muuta kommentoitavaa**

EHYT ry haluaa muistuttaa, että vaikuttavuusarvioinnissa ei otettu huomioon erityisesti yhdistysten tarjoamien palkkatukipaikkojen sosiaali- ja terveystieteellisiä vaikutuksia. EHYT ry:n kokemusten pohjalta näitä tulisi selvittää tarkemmin erityisesti vaikeasti työllistyvien ja pitkäaikaistyöttömien osalta. Koska työelämässä mukana oleminen on tutkitusti suojaava tekijä esimerkiksi päihde- ja mielenterveysongelmilta. Monelle yhdistyksessä tehty työ tuo sisältöä elämään jo pelkästään siksi, että yhdistysten aatteellisessa työssä pääsee konkreettisesti auttamaan muita.

Pakarinen Marja
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Luoto Heikki
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry